

TÉMA:

Obléhání Budy (1686)

BADATELSKÁ OTÁZKA:

Co se stalo v Budě? ←

KONCEPT HISTORICKÉHO MYŠLENÍ:

vztah k minulosti

RVP ZV:

D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie

BADATELSKÁ ČINNOST:

zohledňujeme dobové souvislosti, vysvětlujeme význam

Cíl:

Žák na základě různých pramenů zformuluje vlastní pozici ke kontroverzní události z konce 17. století.

KONTEXT:

Obléhání Budy v roce 1686 představuje klíčový moment tzv. „velké turecké války“ mezi habsburskou monarchií a Osmanskou říší. Město, které bylo téměř 150 let pod osmanskou správou, dobyla křesťanská koalice (svatá liga) vedená Habsburky. Událost nejen symbolizovala posun rovnováhy sil ve střední Evropě, ale byla také využita jako propagandistický nástroj k upevnění legitimacy habsburské moci.

Otázka otevírá pluralitu náhledů na jednu událost, kterou je možné vnímat v různých odstínech. Je možné k ní zaujímat různá stanoviska.

ZDROJ 1

Na základě vyobrazení obléhání Budy z roku 1686 od Johanna Azelta odpovězte na otázky:

Označení	Význam
A	hrad
B	mešity
C	křesťanské kostely
D	synagoga
E	císařský most použitý při útoku
F	císařský útok
G	císařské dělostřelecké baterie
H	dolní město
I	spojovací linie braniborských s císařskými
K	braniborský zákop
L	bavorský útok na rondel (opevnění)
M	zámecká zahrada
N	stržené mosty
O	bavorské opevnění u Pešti
P	část tábora bavorských jednotek
Q	braniborský minomet
R	hlavní tábor braniborských jednotek

1. Jaké **tři náboženské stavby** se ve městě nacházejí? Co to o městě vypovídá?
2. Jaká **vojska** se účastnila obléhání podle popisů v legendě?
3. Co se nacházelo **mezi městem Buda a Peští**? Jak tato skutečnost zasáhla do bojů?

Pomocí šipek či jiného grafického způsobu propojte části zprávy benátského agenta Francesca Grimaniho o dobytí města z roku 1686 a části slavného obrazu maďarského malíře Benczúra Gyuly z roku 1896, které spolu souvisí.

Buda je císařova, Všemohoucí Bůh požehnal jeho věci, chvála a zásluhy přináležejí našemu neporazitelnému Karlovi Lotrinskému. Pro svou velkorysost je hrdinou našeho století a právem mu náleží všeobecná úcta a vážnost. Razantním útokem jsme ji (Budu) dobyli silou. Na všech stranách se napadení zmohli jen na slabý odpor, ani nebyla vidět statečnost podobná tvrdohlavosti, byli překonáni silou. (...) Nakonec zůstal jejich útočištěm jen hrad. (...) Máme velmi málo mrtvých, mnoho Turků, nekonečné množství otroků, bohatá kořist, město hoří. A já (...) urychleně posílám dárek, protože jsem nikdy nemohl dostat poštu.

Kombinace původního pramene a moderního obrazu má žáky navést k jednomu směru výkladu zakotvenému v pohledu vítězné strany.

Skupina zdrojů problematizující heroický výklad bitvy a ukazující na krutost válčení a utrpení civilního obyvatelstva.

Budín byl dobyt a vydán napospas plenění. Vojáci se dopustili nesčetných zločinů. Po-bouření Turky, kvůli jejich dlouhému a tvrdohlavému odporu, který stál život překvapivé množství jejich spolubojovníků, nehleděli na věk ani pohlaví. Kurfiřt bavorský a vévoda lotrinský, pohnuti nářkem mužů, kteří byli vražděni, a žen, které byly znásilňovány, vydali tak přísné rozkazy, že se vraždění zastavilo a bylo zachráněno přes další 2000 Turků. (Ernst Trost, Prinz Eugen von Savoyen. Wien, München 1985, s. 56)

V pamětech s názvem Kniha o Budínu a v poznámkách na okraj biblického komentáře zanechal Isaac Schulhof, vzdělaný a zámožný člen židovské komunity ve městě, přímé svědectví o těchto událostech, během nichž přišel o svou ženu a syna, domov i veškerý majetek. Kromě plenění a masakrů v ulicích Schulhof byl svědkem vyvraždění dvaasedmdesáti Židů vojáky Habsburků přímo v synagoze, kde se snažili ukrýt. Stovky dalších zajatců byly zabity opilými žoldnéři na březích Dunaje. Ti, kteří přežili obléhání a jeho následky – včetně několika set Židů a šesti tisíc muslimů – byli křesťanskými vojáky odvedeni jako kořist určená k prodeji do otroctví nebo k výkupnému. (Jonathan Rose, The Holocaust and the Book. Destruction and Preservation. 2008, s. 268–269)

Ani děti v lůně svých matek nebyly ušetřeny. Všichni byli posláni na smrt. Byl jsem na-prosto zděšen tím, co se zde stalo. Lidé byli k sobě mnohem krutější než divoké šelmy. (zpráva braniborského lékaře Johanna Dietze, citováno dle Kinga Frojimovics – Géza Komoróczy, Jewish Budapest. Memories, Rites, History, Budapest 1999, s. 505)

Představ si, že by měl v Budapešti dnes vyrůst pomník slavného obléhání z roku 1686. Jeho součástí má být i obraz Benczúra Gyuly (zdroj 3), který prý nejlépe zachycuje danou událost. Souhlasíš s touto myšlenkou? Uveď pro svůj názor konkrétní argumenty a zdroje.